

Előfizetési árak:
 Egész évre 8 korona
 Fél évre 4 korona
 Negyed évre 2 korona
 Egy szám ára 20 fillér
 Nyílttér sora 40 fillér

FELVIDÉKI HIRADÓ

Hirdetéseket felvesz lapunk kiadóhivatala és az Általános Tudósító Vidéki lapok központi hirdetési osztálya Budapest VII., Erzsébet-körút 41.

POLITIKAI HETILAP

A F. M. K. E.

A magyar társadalom soha nagyobb és nemesebb célok érdekében nem harcolt, mint ha ma az állam, a haza nemzeti jellegéért folyó küzdelemből kivenné részét. Es soha szentebb kötelességet nem teljesített, mint ha most azt tenné, amit a nemzeti gondolat éppen tőle és csakis tőle vár: a társadalmi alapon szervezett nemzetiségi tolokodásoknak hasonlóan a szervezett magyar társadalom által való visszaszorítását.

Mielőtt számot vetnénk saját erőnkkel, tekintsünk a tuloldalra át, kit kellene legyőznünk tulajdonképpen?

Nemzeti egységünk teljes kialakulásának akadályai mindenkor idegen ajku polgártársaink kisebb-nagyobb tömegei voltak.

Az együttélés, az érintkezés, kulturánk, iskolánk ha föl is szittak egyes kis töredékeket, a tömeg nagy zömének végleges megnyerése — tudjuk — ma is megoldatlan kérdésként reánk maradt. Volt idő, amikor az a munka állami intézményeinknek jóvoltából szinte öntudatlanul folyt s az itt-ott fölmerült reakció ellensúlyozására társadalmi szervezkedésre sem volt szükség; eredményeket fölmutatni mégis képesek voltunk.

Akkor azonban a reakciót nálunk egy-két oroszbarát agitátor képviselte csupán, kiknek legnagyobb ellensége: a józanul gondolkodó tót nép maga kereste vesztüket. Alig kell mondanunk, hogy ma a viszonyok lényegesen változtak.

Az oroszbarát pánszlávizmus átvedlett a közelebbi és elérhetőbbnek tetsző célokat szolgáló cseh-tót egységgé, agitátoraik száma meghatározódott s az eddig nyáj nélkül

lézengő pásztorok ma óriási tömegek fölött tarthatnak már szemlét, melyek arányai még egyre nőnek. Az egész mozdulatlan tetsző tábor ma már megindult. Az agitátorok által belépédikált nemzeti öntudat tömöríti s a fölmutatott cseh-tót cél pedig cselekvésre készíti őket. Hogy milyen cselekedetekre, láttuk! Sajtójuk ezerszámra szórja naponként a termékeket. Ügynökük szakadatlan munkában. Minden nagy, szigorú szervezetbe foglalva.

A vezető hálózat minden legkisebb pontot összeköt. A vezérkar gondolata a legtávolabbi periferián rögtön érvényesül. Hazánk jelentékeny területén a polgárok nagyobb tömegével már ők rendelkeznek. Az egész egy teljesen előkészített, harerakész tábor. És mindezt tisztára társadalmi uton érték el.

Ne keressük most, miben állottak eszközeik, a ténytet kell konstatálnunk csupán s az nem más, mint hogy Pozsonytól Kassáig a lakosság nagyobb tömege már hozzájuk és ellenünk fordult.

A cseh-tót egységre való törekvésnek tehát óriási polypjával állunk már szemben, mely terjedelmes testével az egész nemzetiségi tengert uralja, nemcsak, hanem karjaival oda-oda is kap már, ahol az elszórt magyarságnak még némi színezését érzi.

Nem értjük itt azt a térfoglalást, amit a politika mezején értek el, hanem a közszellemnek azt a változását és terjedését, amely amannak föltétele is ami tisztán a társadalmi agitáció eredményének tekinthető.

Erről beszélünk csak. Evvel a fanatizmusig öntudatos, egységes, nagy tömeggel kell számolnunk most, amikor nemzeti gondolatunk érdeké-

ben sikra szállunk. Evvel a hatalmas, sikerekhez szokott táborral, amelynek erejét szigorú szervezettsége mellett a kívülről jövő hatások is erősítik.

Társadalmi mozgalmat csak hasonló társadalmi tevékenység képes ellensúlyozni. Elfojtani pedig csak olyan szervezkedés képes, amely igazának teljes tudatában, meggyőző, lelkes harcot kezd; harcot, melynek minden lépését a fáradhatatlanság, a kitartás jellemzi és amelynek sikere, győzelme iránt a tábor minden katonája törhetlen hittel viseltetik.

Van-e azonban olyan táborunk, amely a szervezkedésnek ilyen arányait mutatná?

Van-e egyáltalán társadalmunk, amellyel a tulnan megnőtt mozgalom ellensúlyozására gondolni lehetne?

Ne nézzük azokat a kis köröket, amelyek saját hatáskörükben a nemzetiségi ostrom közepén elszigetelve itt-ott fölmutatnak kisebb eredményeket. Önvédelem az csak, amelynek hatása már a szomszédban is alig érezhető.

Egyetlenegy nagyobb szabású és széles alapon szervezett egyesületünk van, amely a nagy cél érdekében kifejtenő tevékenységét már eleve egész Felvidékünkre kiterjesztési tervre s amely huszonöt évi fönnállása óta kintűzött céljától egy hajszálnyit sem térve el igyekezettel, kitartással, buzgalommal fárad is e téren: a Felvidéki Magyar Közművelődési Egyesület.

Hogy még egy negyedszázaddal ezelőtt alakult, az már az akkori viszonyok komolyságát jellemzi s hogy azóta fönnáll, az meg szükségesége mellett bizonyit elvitathatatlanul.

Célja most is ugyanaz, feladatai, kötelességei azonban a tulnan megnőtt s egyre fokozódó mozgalom nagy

Lang M. és Fia

férfi- és női
divatruháza

Túróczenstmarton

Rendkívül kedvező bevásárlási alkalom!

A nyári szezonból visszamaradt szalma- és nemezkalapok, fűringek, nap- és esőernyők, szőnyegek és menyasszonyi kelengyék tetemesen leszállított árak mellett kaphatók!

arányával szemben meghatványozódtak. Már az eredeti terv szerint is magába kellett volna foglalnia a Felvidék összes elszánt magyarságát, hogy szervezett egységével öntudatos munkára képesíttessék és sajnos, az eszme ma is csak óhajítás még, amely tetet ölteni most, szinte szomorúan válságos napjainkban sem képes.

Pedig ha a negyedszázad előtti helyzet már megteremteni képes volt az eszmét, ha az akkori viszonyok megérlelték már a kívánságot, hogy a magyarság itt egy tömör egésszé szerveztessék, most, a lényegesen megváltozott helyzet és körülmények között ez nem óhajítás többé, hanem kötelesség.

Csak át kell tekintenünk az ellentábor szervezettségére, készségére, fegyelmzettségére és arányaira, csak tisztában kell lennünk a célokkal, melyeket az maga elé tűzött, látnunk kell a mozgólódást, melynek minden lépése nélkülünk és ellenünk irányul: akkor nem kell külön bizonyíték arra, hogy a tömörülés nekünk is kötelességünk.

Ha nem akarjuk összetett kezéket nézni, amint a nemzetiségi szervezkedés egymás után hódítja el eddig biztosnak hitt végvárainkat, ha bűnös könnyelműségünkkel magunk nem akarjuk elősegíteni terjeszkedését talán mindaddig, amig utolsó

menedékünk is áldozatul esik: akkor a szervezkedés igenis kötelességünk.

Es most vessük össze a F. M. K. E. csekély 6000 tagját avval a táborral, melynek szembe kell helyezkednie és vessük össze még, hogy ez a 6000 tag milyen csekély hányadát képezi a Felvidék magyarságának, halott a tuloldalon alig van tót, aki ellenünk már ne dolgoznék.

Tömörülünk tehát és ha nem megy másként, társadalmi kényszerrel szorítsunk rá minden magyart, hogy kötelességét teljesítse.

Minden eszközzel toborozunk, hogy a F. M. K. E. négy betűje valóban a Felvidék magyarságát jelentsen egészen.

A legközelebbiek kölcsönössége.

A Prágában megjelenő „Čas“ 234. számában ezzel a címmel közöl egy elmefuttatást arról a mozgalomról, mely a mi Felvidékünk tót népét kulturális egység örve alatt a csehek részére törekszik megnyerni.

Többször volt alkalmunk kimutatni, hogy ez a cseh-tót kulturális egység mit is céloz tulajdonképpen, most ebben maga a „Čas“ siet segítségünkre. Cikkelyének tárgya a tót és cseh irodalomnak a jövőben bizonyos határokig leendő közeledése, a lényeg mégis más, egészen más, mert amint a lap említi: „a tótság csak ezen uton haladva lesz képes érdeklünkben hivatását betölteni“.

Erdekes, hogy az irodalom közeledésének kérdését bizonyos tartózkodással, óvatossággal, mondhatnók félelemmel kezeli. Kívánatosnak tartja ugyan a cseh irodalmi termékeknek a tótok között való terjesztését s ezért örömmel üdvözi a szakolcai „Ludové Noviny“ ígérését, mely a jövőben cseh nyelvű termékeket is közölni akar, de ezt a kölesönös érintkezést tisztára a gondolkodás megismerése szempontjából tartja kívánatosnak s tiltakozik azon fóltevés ellen, mintha ez a tót nyelvnek a csehbe való olvasztását célozná. A kultúra terén a legmesszebbre is el lehet menni a közeledésben, de a nyelvek érintése nélkül.

Nyilván számolnak itt a tótok nyelvi féltékenységével, hogy a nyelvi közösséget nem tartják többé olyan csalhatatlan eszköznek, amint azt hirdették eddig. De van ennek más magyarázata is. Megtudjuk ezt abból, ami azután következik. A tótoknak kulturális elmaradottságát, fejletlen irodalmát arra vezeti vissza, hogy mindaddig a magyar kultúra anyatején táplálkoztak. Sőt ennek hajlandó betudni politikai elmaradottságukat is.

Amennyi hamis vonatkozás, ugyanannyi hamis ígérlet is rejlik bennük. Hagyjátok ott a kultúrára képtelen ázsiai fajt, szakitsatok meg vele minden közösséget, mert az haladni törekvő lelkeknek mindenkor kerékkötője volt, hanem gyertek el hozzánk, frissítétek föl sziveiteket a mi kultúránk tiszta forrásánál és meglátjátok, hogy új erőre kaptok, ami számotokra más gyümölcsöket is érlel.

T Á R C A.

Szepes vára.*)

Irta: Szeghalmi Gyula.

Szepesvárálja a Branyiszközi hegyesport belső ívében fekszik. A szászok híres-neves territóriumához, a Provincia Saxonum de Scepushoz tartozott valamikor. És közte volt annak a tizenhárom városnak is, melyet vagy 500 esztendővel ezelőtt a pénzéhes Zsigmond király kiszakított a magyar birodalom testéből s potom 37 ezer schock széles garasért Weadisláv lengyel királynak zálogosított el. Valamikor fényes vár volt. És híres is. Hangos is. Erős is.

Valamikor!...

Ma már olyan, mint a megvénhedett ember. Meghorpant, megroskadott, híreszett, tulajdonából kiforgatott.

Mert hajdani szépségéből, nagyságából nemesak az idő vetkőztette ki, hanem az ember is. Ha a vár tövében elterülő város épületeiből kihámozná azt a rengeteg mennyiségű faragott követ, márványtöredéket,

*) Szerzőnek a F. M. K. E. megbízásából gyűjtött „Fölvidéki Regék“ c. művéből. A munka mintegy 80 regét foglal magában s körülbelül 600 oldal terjedelemben, reméljük illusztrálva ez év december havában jelenik meg. Ára 7 korona. — Előjegyzések a szerzőhöz: Szeghalom, Báthory-utca 115. küldendőik.

melyet a minden korszakok kapzsi s a történelmi emlékeket kovásra becsülő népe hordott le a várból, hej, de sok ház fundamentuma szórótnék szerteszését de s ok ház fala válnék olyná, mint a rosta.

Az omlatag bástyák közül nagyságra és viszonylagos épségre nézve különösen kiűnik az, melynek sárgazöld mohából, ezüstsztrke zuznával beszótt fala ott gunnyaszt a városka felé eső csillámos Gneisz sziklatömbjein.

A közepén egy ablaküreg sötétlik. Alulról tekintve akkorának látszik csak, mint a kisujjam körme. Valamikor kingerőfejű gránit-oszlopokkal, ivbe rakott faragott kövekkel volt bezegve, ma sárgászörös, szétporló tégladarabok csipkézik széleit.

Ehhez a sötétlen tatóongó ablaküreghez fűzik azt a regét, melyet alább elmondok:

*

A mohácsi csata után történt. Abban a nagy kavarodásban, melyben egyszerre két király is jussát tartotta a magyar koronához. Ferdinánd és János. És mig ezek ketten tépték, falták egymást, mig unos-untalan azon mesterkedtek, mikért is lehetne magyarnak a magyart jobban tünkreteni, azalatt a török — Isten csudája csak, — hogy el nem pusztítá mind a kettőjüket.

Mint a civakodó latrok az agyoncsapott vándor köpenyegét, úgy hasagatták szét a haza földjét. A török, kikerekítette a közepét.

A legáldottabb, legfejlettebb részt. A német elkaparintotta az északi és nyugoti megyéket. A magyarnak Erdély jutott csupán.

A dominiumok soha se cserélgettek oly gyorsan gazdát, mint ebben az időben. Ma még az Illésházyak voltak benne az urak. Holnap már a Széchiak. Aztán a Pethők, Balassák, Thurzók s ki tudja, hány familia.

Könnyen adták. Könnyen vették.

Egy-egy titokban küldött staféta, egy-két vítézi kardesapás, egy-egy köpenyfordítás, tömérdek rénusi aranyat érő vagyont hozott.

Viszont: egy-egy ferde kacsintás, ügyetlen paktálás miatt úgy-úgy kiszaladt az ember lába alól az egész dominium, mintha sohase lett volna. S jó szerencse, ha csak ez szaladt el s nem szaladt utána a ferdén kacsintó, ügyetlenül paktáló feje is.

A szepesi várban is gyors egymásutánban így váltogatták egymást a Berzeviczy, Görgey, Szapolyay és Laszky familiák. A kőfaragók alig győzték az újabbnál újabb czimereket odaragatni a kapubálynokok fölé. Ma még kiterjesztett szárnyu turul büszkélkedett a főkapu fölött, holnap hétfarku, hétéfű sárkány. Majd aranyoroszlán, egyszaru, holdas bölény, pallost tartó kar s ki tudja, hányféle cimere.

Az Úr születésének 1537-ik esztendejében — mint azt egy hol kéekkel, hol arannyal kiteremtettézet donációslevél hirdeti, Szepesvára és a hozzátartozó dominium egy kis

Első lépés gyanánt tehát a cseh irodalmi termékekkel fogunk itt megismerkedni, a bennük lefektetett eszmék, gondolatok majd utját egyengetik annak, amit tulajdonképpen célul tűztek ki, de ami most még tisztán megvilágítva nincsen. De hogy ez a valami nem a termékek továbbfejlesztése lesz csupán, az kivüláglik ennek a cikkelynek sorai közül is, mit a „legszorosabb kölcsönösség” szóval helyettesítenek.

Apró szenzációk.

Strómannság. Tisztességesnek nem éppen tisztesség, de jövedelmezőnek elég jövedelmező foglalkozás. Nagy előnye, hogy erre az állásra a legcsekélyebb intelligencia legjobban kvalifikál.

Csak nyujthat lelkiismeret kell hozzá. Ha ez beveszi, hogy mások irásáért odaálljon a törvény elé s magáénak vallja azt, amit tulajdonképpen olvasni is csak sillabizálva tud: kész a strómann!

És mennyi van ilyen együgyű? Különösen nálunk. Ha rosszul megy a mesterség, vagy ha a gyalu, a dikies és kapa mestere lusta forgatni e szerszámokat, beáll strómannak, mivel hogy ezért a kétes értékű dicsőségnek kívül könnyen leszolgálható honorárium is jár. És a nemzetiségi sajtó valóságos mestere a strómannfogásoknak.

Egyik ilyen strómann csak most szabadult ki valamelyik állami fogházból, melyben néhány hónapot ült s melyért 600 korona írói tiszteletdíjat kapott. Azóta ez az ember csak újságírók közt érzi jól magát s tudni sem akar róla, hogy ő nem a kalamusból, hanem az enyvesbőgréből él. Megártott neki a dicsőség.

A másik már hónapok óta issza az írói

tiszteletdíjat, jóllehet a tentát csak cipőfeketítésre használta egész életében, de soha betűvetésre.

És ezt tudják ők is, mi is. A nemzetiségi urak lemosolyognak bennünket, akik szivből szomorkodunk törvényeink ilyenmő fogyatkosságán. □

Rögtönzött installáció. Ferko Szkicsák, ez a böles, ez a nagy tudású és halhatatlan nevű politikus, néhány hónap óta epelázban szenvedett, mert nem tudta kiadni azt a gyűlöletet, mely a képviselőház szünetelése közben hízott májában felgyülemlett.

Elment hát Árvaiba installálni. A fogadatlán könyvelő fel is állt, hogy valahogy könnyísen magán és beszélni kezdett, mint rendszeren: bolondokat.

Az árvaik azonban abban a véleményben voltak, hogy a bobrói képviselő rontsa csak a tisztelt Ház gyomrát, ne az övéket: pláne az installációs ebéd előtt. Es szépen kitessékelték a terebő!

Lent a kapunál azután előfogta őt a fiatalság s tüntető szeretetükkel ugy elhalmozták, hogy a nagyságos ur porhüvelye majdnem teljesen deformálódott. Ez pedig mit tehetsen egyebet, az isten adta népek in praktice bemutatta, hogy nem szégyen a futás, csak hasznos.

Egyébként pedig az árvaiknak gratulálunk e sikerült felavatáshoz. ○

Véres száju pap. Ismer-e engem? En vagyok az a véres száju pap, aki már többször ültem a vádlottak padján! Három nap alatt áthelyeztetem őnt!

Ezt mondta Griger Miklós jánosréti plébános Stock csendőrmesternek, midőn ez szolgálatához híven, a véres száju által meghirdetett, de a fősolgabíró által tudomásul nem vett népszövetségi gyűlést megtartani nem engedte.

Stock erre ijedtében rögtön a mama szoknyája mellé bujt, mert hiába, ez a Griger Miklós fenegyerek! A lelkieken kívül egyebekben is hatalma vagyon s ha megbáragszik, nemcsak Stockot, de magát a honvédelmi minisztert is áthelyezi három nap alatt akár Bessarabiába.

És még ez a hecckápláncoska beszél megalomániáról!

Szerencse, hogy a vértől csepegő száju többszörös vádlottól a Pincsi kutya sem fél. Ezek után legfőkébb a hozzátartozói meg a kezelőorvosa aggodhatnak elméleti állapotáért.

Elhez meg nekünk nincs semmi közünk.

Más itt a bökkenő. Első szent királyunk magasztos ünnepe botrány történt Felsőtureseken, melyet egy végzett ápolat inszenírozott a hívők lelki épülésére. Papi talárban az utcán hajbakapott a rend emberével s nagy lárna közt ismételtette, hogy a solgabíró tilalom dacára is, megtartja, amit ez befiltott.

Ez egyszerűen szégyen és gyalázat. Bonnirt, pimaszkodás. Csudájuk az őrmester türelmét, hogy rá nem tenyerelt a vértől habzó szájacskára.

De ha már ő nem tette, az egyházi főhatóságnak legyen rá gondja, hogy ez a kidobott aulista ne zavarogjon, ne rontson ünnepet, mely ájtatoskodásra s nem oly gyűlésekre szenteltetett, melyen Jézus Krisztus legszontobb tisztségével ellenkező elveket hirdetnek az ő megtévedt szolgálai.

Deficienciába az ily lelki fogyatkozásban szenvedőkkel.

A fősolgabíró ellen szórt mosdatlanságokra megfelelt már ő maga s így nincs szükség rá, hogy mi még külön is bizonyítsuk, hogy Griger Miklós, a véresszáju, még az események leírásában is hazudott. △

köpenyegfordítás révén János király kezéről Thurzó Elek birtokába került.

Pedig sokaknak fáj rá a foga, s tettek is oly emberséges szolgálatokat, mint Thurzó Elek. Egyik több árulással dicsőkedhetett, mint a másik. De hát hiába. Neki volt a leghatalmasabb szöszölője. A jó szöszölő pedig könnyen billent az igazság mérlege már akkoris.

Egy szó, mint száz: Thurzó Elek urat a pozsonyi káptalan igazlátói annak rendjelmódja szerint beiktatták a székesvári dominiumba. Bejárták a határt. A tulajdonjog jeleitébe nyomták a birtok egy rögét, a várkapu aranyból formált kulcsát. A fiseus átadta a királyi manuscriptummal ellátott donációslevelet, azzal minden pereputtyostól kotródott odább.

Eddig hát rendbe lett volna a dolog. A királyi manuscriptummal ellátott adománylevél rendelkezései ellen nem igen volt apelálata, ha csak a birtokra vágyakozó maga nem tolta föl magát bírónak s amugy sommás uton nem igyekezett magának igazságot tenni. Ez pedig kényes dolog volt. A vállalkozónak könnyen betörhetett a bieskájja s akkor ugyanesak kapkodhatott a feje után.

A székesi várra és a környüle fekvő dominiumba vágyakozók közül legelsőben is egy Scharschko Ferencius nevű zsebrákvészér kísérlette meg Thurzó uram szűrét kitenni a várból.

Ámde nem sikerült. S ha csak addig lett volna! De ráadásul ugy Scharschko, mint huszonnegy cinkostársa ott hagyta a fogát s fogával együtt az egész fejét.

Igy esett a dolog:

Két héttel a beiktatás után, egy sötét, zivataros éjjelen, a vártól alig puska lövényire, sürrü hozóttal benőtt erdőszélen, halk, szinte sutgó hangon két férfi beszélgetett egymással.

Scharschko s Thurzó zsoldosainak egyike: Gere Tamás.

— — — — — hát csak ezt akartam mondani ücsöm — dűnyűgötti hosszú, lekonyult bajusza alól a zsebrák.

— Mit szölsz hozzá?

S feleletet se várva, folytatta tovább:

— Olyan sorod lesz nálam, hogy soha jobb.

Aztán mit neked Thurzó Elek? Mi köt hozzá? Atyafiság, cimboraság, vagy a zsold? Az a nyomorult rézpatak?!...

Én aranyfal fizetek ücsöm. Csengő arannyal!

Kétszáz arany tít a markod, öt átalag jóféle másolás öntözgeti torkod... ha a szomat állod. Azonfelül hadnaggyá is tesznek.

— No hát, vállalod-e?

— Vállalom.

— Csapj a tenyorembe.

— Jól van.

Itt a felpénz. Tíz arany. Megnézheted,

nem holmi rozsdás poltura. Körmőzei verett az egyig.

S míg Gere Tamás a zivataros felhőkből ki-kieikázó villámok fényénél rendre vizsgálgatta az aranyakat s hosszas kászolással mándlija belésébe rejté, az alatt Scharschko szapora beszéddel folytatta tovább:

— Ne félj semmit. Könnyen fog menni. Csak az a fő, hogy jól megválaszd a cimborádat. S egy hang nem sok, de annyit se tudjanak a többiek.

Ha aztán rád kerül az örködés sora, azonnal kend be a boroskupák széleit ezzel a kenőccsel.

Nesze, aludni fognak ettől, mint a tej.

Holnaptól fogva minden éjjel várom a jeladásodat. Pontban éjfélkor háromszor egymásután csiholj tüzet. S mikoron e jelre vérese ujjogását, bagoly huhogását hallod az erdő felől, lassan engedd le a kötelet és várj, a mig gyenge rándítást nem érzel. Ekkor huzhatjátok.

Egy kis ügyesség mellett rövid óra alatt fönn leszünk mind a huszonöten. A többi a mi gondunk.

Megértettél?

— Meg!

— Ugy cselekszel?

— Ugy!

Ezzel olváltak.

(Vége következik.)

Magyarország és a pánszlávizmus apostolai.*)

E cím alatt egy rendkívül tanult és okos fő munkája hagyta el a nagy német sajtót. Behatóan és kimerítően foglalkozik az a múlt a tót nemzetiségi kérdéssel, melyet hazug rágalmozók annyi rosszakarattal tárgyaltak Európa nagy közvéleménye előtt.

Szerinte a tót nemzetiségi kérdés gyökere és a pánszlávizmus életető eleme Csehországból indul ki, mely mozgalom a hozzá legközelebb eső tótokat hatás nélkül nem hagyhatja s talán ez az oka annak, hogy a hosszú időn át aludni látszott kérdés ma, midőn a csehek teljes agresszivitással lépnek fel, újult erővel nyomul a politikai színtérre.

A modern tudomány minden fegyverével felvértezett száll síkra a könyv írója a nemzetiségi utópikus törekvéseivel szemben s történelmi, földrajzi, nyelvészeti és népjogi kutatások alapján akarja a pánszlávizmus alapelveit ad absurdum vezetni.

A tót nemzetiségi kérdés Magyarországra nézve bizonyos tekintetben életkérdés és épp azért nem térhet felette napirendre államférfiaink közül senki sem. Ez a könyv pedig bizonyos irányelveket állapít meg e megoldásra váró problémák tünkelegében.

A szerző azonban itt sem áll meg, hanem tovább menve, a külföldet is tájékoztatni kívánja a nemzetiségi kérdést illetően s számos példa megrajzolásával kívánja illusztrálni a magyarság elfoglalt álláspontját a tót nemzetiségiéig igaztalan törekvéseivel szemben.

A kiváló munka hat fejezetet öszlik, melyben a következő tételek tárgyalatnak:

I. Van-e a tótoknak nemzeti történetük? Kivánják-e az összes tótok a tót-egységet? Hogy áll a dolga a cseh-tót nyelvrokonságnak? A hussziták. A reformáció. A cseh etnografusok tévedése. A tót nyelvészek erőlködése. Van-e a tótoknak egy a nép beszédében gyökeredző irodalmi nyelve? A csehek a nyelvkérdésből politikai kérdést csinálnak. A cseh-tót Jednota egyesület. Van-e kultúrájuk a magyaroknak? A szlávok jellemvonása. A magyar-szumir nyelv. A Cseh-tót Jednota hivatalon beavatkozása a magyarországi tótok ügyeibe.

II. A cseh agitáció vetése megnövekszik. A tót nemzetiség követelése. A magyarok túrelmossége. A szláv nemzetiségi kérdés állapota. A tótok követelése 1848. évben. Hivatkozás Szent István királyra. Stur megmagyarazza a függetlenségét és önállóságát a tót nemzetnek (nemzetiségnék?). Hurban, Dohnany.

III. A nemzetiségi törvény. A tót középiskolák és egyetek. A pánszlávizmus fészke 1904-ig. A tótok kétharmada nem hisz vezetőinek. A nagytót felkelés. A tótok nagygyűlése, mely 1907. december 26-ára tervezett. Miért maradt ez abba? A lengyelek magatartása. A lengyelek helyzete. Az amerikai lengyelek. Porubszky János pap körlevele.

IV. Ki akarja a tót felkelést. A csehek meg akarják maguknak nyerni a lengyeleket. A prágai tiltakozó gyűlés 1907. december 25-én. Koszutski rüpirata. A lengyelek múltjából. A csehek megbízhatósága. A magyarországi tót nép semmit sem tud a konföderá-

cióról. A magyarországi pánszlávok Posenben utánozzák a lengyeleket. A tótok közgazdasági viszonyai. A csehek vezetik a nemzetiségi és társadalmi mozgalmait a magyarországi tótoknak.

V. Az agitátorok eladósodott emberek. Honnan származik az agitátorok díjazása? Az amerikai pénzgyűjtések. A Wilkes-Baar-iggyűlés. A „szláv liga“. Agitáció a zászlóval. Mit akarnak a turóczenzmártoni „Národnie Noviny“ szerkesztőségében elhelyezett amerikai zászlóval? Björnson, mint az agitáció eszköze. A csehek legújabb tervei. Hlinka és társai. A „The Binghamton Press and Leader“ című amerikai újság és a binghamtoni gyűlés. Öbierne és a csernovai eset. Az európai és az amerikai pánszlávizmus.

VI. A magyarországi tót nemzetiségi sajtó. A nemzetiségi agitáció összekötöttesben a szocializmussal. A tót felkelés utóhangjai. Egyes cseh lapok gyalázatos stílusa. Dr. Lederer szavai. A csehek bolondsága. Honnan származik a csehek bátorsága? Az osztrák-magyar konglomerát. A csehek vagy tudatlanok, vagy rosszakarutak. Deák Ferenc. Az 1907-iki kiegyezés. A tót mozgalmak sikertelensége. Zászló.

Már a fejezetek rövid tartalmából is kivehető, a széles látókörrel megkoncipiált mű rendkívül becses volta. Ellentmondást nem tűrő tudással kimutatja a szerző, hogy a magyar soha sem volt ellensége a tótnak, sem a tót a magyarnak. Kimutatja, hogy a mai kiélesedett viszony csak a kenyérféhes agitátorok műve, kik a jó tót népet csak félrevezették.

A magyar kormány kötelessége tehát üldözni a pánszláv apostolokat, akik a politika, a vallás és az anyanyelv cégére alatt népetek fosztogatják. Ez nemcsak az államnak, hanem maguknak a tótoknak is kötelessége.

Az álnév alá rejtőző szerző rüpiratát így fejezi be:

Alig van Európának nemzete, amely a nemzetiségeknek annyi jogot adott volna, mint a magyar nemzet. Részesei az alkotmánynak, az összes jogoknak és szabadságoknak. Azt azonban, hogy elszakadjanak, nem lehet megengedni. Nem is engedhet ilyet a magyar nemzet ezeréves múltja és tradíciója.

A jeles munkára egyébként még visszatérünk.

Villamos világitásunk.

Hirt adunk arról, hogy az a mozgalom, mely Turóczenzmártont és Ruttká községet villamos világitással akarta ellátni, folyó hó 12-én, azon a tapasztalaton, hogy az a megkezdett uton nem létesíthető, kiadta kezéből az ügyet, rábizván az illetékes községekre, hogy e kérdéssel most már maguk házilág foglalkozzanak.

A részvénytársasági alapon való szervezkedés szendergett, míg egyszer egészen el nem aludt. Az illetékes köröknek, a kezdeményezőknök hiába volt minden föltámasztó kísérletük, a dolog régi alakjában meghalt. Annnyit megmentettek ugyan a szép tervekbel, amennyi elégnék igérkezett az ügynek állandóan fölszinen tartására, de a kérdésnek közelebbi megoldását illetően nekik legalább — le kellett mondaniok.

A terv annakidején olyan élénken foglalkoztatta közönségünket s mindenféle olyan érdeklődést keltett, hogy mi most kötelességet válltunk teljesíteni, ha az ügy megmenéséért fáradozókhöz csatlakozunk.

Az eddigi fontolgatások, tervezgetések és kísérletek mind arra a következtetésre jutatták a buzgólkodókat, hogy a kérdés tisztán csak a két község együttes vállalkozásával oldható meg.

Ugy tudjuk, hogy erről a két község illetékes körei is kellőképpen tájékozottak s amikor az ügy megoldása kezükbe téte, már akkor mindkét helyen hívekre is talált.

El sem képzelhető, hogy ennek a nagyfontosságú tervnek, ennek a közérdekű mozgató célnak lehetnének számbavehető ellenségei, különösen akkor, amikor az még jövedelemmel is kecsgetet. A vizierő fölhaználása, a tervezett közös villanyfejlesztő központ már magukban is biztosítékot nyujtanak arra nézve, hogy a világitás a ma akárhol előállított villamvilágitások között a legolcsóbb leend.

Kíváncsisággal és érdeklődéssel nézünk elébe a két község határozatának. Reméljük a legjobbat.

H I R E K.

Felhívás.

A F. M. K. E. Turóc vármegyei választmányának elnöksége ezutón is tisztelettel felhívja az egyesületi tagokat, hogy a folyó évi szeptember hó 3-án Zsolnán megtartandó közgyűlésen minél számosabban szíveskedjenek megjelenni.

Tartozunk ezzel annak az egyesületnek, mely huszonhat éve küzd a legszentebb magyar ideáékért, de tartozunk ezzel önmagunknak is, mert mindenkinek, kibén magyaros szív dobog, kötelessége személyes jelenlétben emelni annak az ünnepélynek fényét, mely e nagyráhatóvató kulturális egyesület rendezésében fog lefolyni.

Figyelmeztetjük a résztvenni akarókat, hogy azok, kik kedvezményes vagy féláru vasuti jeggyel nem rendelkeznek, az elnökség utján kedvezményes vasuti jegyeket kaphatnak. Az erre szóló utalványok, 20 fillér ellenében, szerkesztőségünkben átvethetők.

A közgyűlés tárgysorozatát itt adjuk:

Szeptember 2-án délután 1/2 órakor az elnökség s az igazgató választmány érkezése. Elszállásolás után délután 3-4 órakor kirándulás Rajec fürdőre.

Délután 5 órakor ugyanott az igazgató választmány ülése, utána ismerkedési estély és éjjel 11 órakor különönonaton visszatérés Zsolnára.

Szeptember 3-án reggel 8—10 óra között isteni tiszteletek az összes felekezetek templomaiban.

Dél előtt 10 órakor a F. M. K. E. XXVI. évi közgyűlése a város háza nagytermében s utána társasébd.

* Ungarn und die Apostel des Panslavismus. Pan-Verlag G. m. b. H. Berlin W. 35. Ára 1 korona 20 fillér.

A közgyűlésen *Desseffy* Emil gróf fog elnökölni, az elnöklésben társa dr. *Smialovszky* Valér, Trencsén vármegye főispánja lesz, mint a F. M. K. E. Trencsénvármegyei osztályának elnöke.

A felvidéki vármegyei főispánjai és országgyűlési képviselői közül eddig már többen bejelentették részvételüket s képviselve lesznek a vármegyéék és városok is.

Gyászrovat. *Perl* Zsigmond megyebizottsági tag, szesznyakereskedő és a Hitelbank igazgatóságának tagja, életének 77. évében, rövid szenvedés után a f. hó 26-án elhunyt. A megboldogultat teljes odaadással gyászolja mindenki, mert egyike volt azoknak az egyéneknek, kiket csak szívóságáért, nem gondolkodásáért tisztelni, szerencéit és becsütlit tanultunk. Temetése a folyó hó 28-án ment végbe jóbarátai, tisztelői nagy részvétel mellett. A gyászoló család a következő jelentést adta ki az elhunytól: Mély fájdalommal tudatjuk forrón szeretett atyánk, apósunk és nagyatyánk *Perl* Zsigmond urnak 1908. évi augusztus hó 26-án délután 3 órakor, életének 77-ik évében, hosszú szenvedés után történt gyászos elhunytát. A megboldogult hült teteme folyó hó 28-án délelőtt 10 órakor fog a turóczi szentmártoni izraelita sírkertben örök nyugalomra tétetni. Turóczi szentmárton, 1908. augusztus 26-án. Béke poraira! *Eichenwald* Gyula, *Popper* Jakab, *Atlasz* Dezső, *Hermann* Sándor, *Mangold* Zsigmond, *Klein* Dezső vejei, *Róza* férj. *Eichenwald* Gyuláné, *Perl* Vilmos, *Regin* férj. *Hermann* Sándorné, *Perl* Henrik, *Emma* férj. *Mangold* Zsigmondné, *Perl* Albert, *Anna* férj. *Klein* Dezsőné gyermekei. *Márta* szül. *Glück* szül. *Mária* szül. *Nathan*, *Bella* szül. *Rosenthal* menyei. Az összes unoka és dédunoka.

A Turóczi Kerületi Munkásbiztosító Pénztárban e hó 28-án megtartott pótválasztáson közgyűlési kiküldöttekké a munkaadók részéről a magyar jelölteket választották meg 40 szavazattöbbséggel, míg az alkalmazottak részéről a szociáldemokraták győztek, akik 583 szavazatot kaptak az ellenpárt által beadott 100 szavazattal szemben.

Tűz, Újhelyi Attila járási főszolgabírónak „Hrabina“ nevű dülön épült estire a múlt héten kigyuladt és porrá égett. A csendőrségi nyomozás kiderítette, hogy a tűz *Kricskó* György juhász gondatlansága folytán tört ki.

Id. Justh Györgyné temetése a vármegye intelligens közönségének részvétele mellett a múlt vasárnap ment végbe *Neczpálon*. A kedves halottat a kastély nagytermében ravatalozták s innét vitték ki a család ősrégi sírboltjába, hol a magyar daloskór nálában éneke mellett helyezték örök nyugalomra.

Betörés. *Lav* Samuné helybeli koresmáros panaszt emelt a csendőrségnél, hogy valaki az elmúlt napokban, míg ő a lakosbájában járt, behatolt a koresmahelyiségbe, s a kézipénztárban levő aprópénzt ellopta. A csendőrség e panasz folytán nyomozni kezdett s a tolvajt *Gregor* József jesseni cigány személyében letartóztatta s a járásbíróshoz kísérte be.

Tolvajesemények. *Kmetz* Pál számbokrétli lakos házába, míg ez a mezőn dolgozott, ismeretlen egyének behatoltak, az ingóságokat,

éltelmemüket magukhoz véve a konyhában talált 50—60 darab tojást összetörve, megurottak. A kárvallott feljelentése folytán a csendőrség is nyomozni kezdett s lekiismeretes munka után a tolvajokat *Kmetz* József 10 éves és *Hrancsik* Pál 9 éves fiuk személyében kiderítette. A fiuk az ablakon keresztül hatoltak a lakásba s ott, ami kezük ügyébe került mindent elpusztítva ugyanazon úton el is menekültek. A kis tolvajeseményeket ugylátszik javítóintézetbe fogják internálni.

Utonállás. A múlt vasárnap éjjel történt, hogy *Melnik* József helybeli lakos a vasutól hazafelé bandukolt s midőn a Raisz-féle koresma elé ért, egy cigányforma alak rárontott s pénzt követelt. A megjéjt ember elővette erszényét s átadta az utonállónak. Ez az erszényt elkapta s futásnak eredt. A kárvallott egyenesen a csendőrségre sietett s ott feljelentette az esetet. A csendőrség a tettet *Zsigmond* György személyében kinyomozta. Annyi bizonyos, hogy hovatovább, mindig több és több sötét alak csatangol a város elhagyottak utcáin, de ezekkel a városi urak nem törődnek. A közbiztonságnál úgy látszik előbbre való a politika.

Halálra késelt kocsis. *Kuzsák* Antal ruttkai lakos szerelmes volt munkaadója eselédjébe. A baj azonban nem itt, hanem ott kezdődött, hogy kivül még két vasuti munkás is vágyott a konyhatundér szerelmére után. A leány azonban a kocsis felé hajlott, ami viszont vérg bosszantotta a szerelmes vasuti munkásokat. A riválisok végre vasárnapról virradóra jól bepityázva találkoztak *Wachsberger* lakása előtt, kinél a leány szolgált, s rögötn ülleggel kezdtek kapacitálni egymást igazságuk felől. De a vasuti munkások ezzel sem elégedtek meg, hanem bieskát rántottak s úgy össze-vissza szurkálták a szeresátlan kocsisit, hogy azt haldokolva vitték be a turóczi szentmártoni kórházba. A szerelmes munkásokat a csendőrség letartóztatta.

Adanlts Irma zongora- és cimbalomművész nő szeptember 1-ével új növendékeket is vállalt. A tanulni szándékozók fölkeretnek, hogy az órabeosztás érdekében lehetőleg szept. 15-ig jelentkezzenek. Az újonnan jelentkezők tandíja havi 20 kor.

Nyilvános nyugtázás. Dr. *Künstler* Károly kir. tanfelügyelő a budapesti *Ferenz* József Tanítók Házában a turóczi vármegyei tanítószög részére biztosítandó egy szoba alapítványának összehozásán fáradozott. — Erre a célra adakoztak nála *Lang* Ignác ruttkai lakos 20 K-át és *Neumann* Nánán szolnai lakos 10 K-át. Amidőn ezen összegeket itt nyugtáztatja, egyuttal köszönetet is mond az adományokért.

Villámcsapás. A folyó hó 23-án keletkezett vihar alkalmával a villám bethört *Lang* Izidor ruttkai lakos esztrébe s azt meggyújtva, porrá égette. A helyszínen megjelent tűzoltóságnak sikerült a tűzet fogott lakóházat a fenyegető veszedelemtől megmenteni.

Zendülés egy tót községben. Magasfalu községben vasárnap a tűzoltóünnepélyből kifolyólag valóságos zendülés volt. A táncmulatságon a tót ifjak vörös-fehér-kék szalagokkal díszített kalapokba jelentek meg. A csendőrök felszólították a legényeket, hogy ne tüntessenek és vegyék le a tót színt szalagokat, de azok vonakodtak azt megtenni. Erre az egyik csendőr a mellette lévő legény

kalapját levette és a szalagot arról letépte. A nép ezt látva, eleinte zugolódni kezdett, majd a csendőrökkel szemben fenyegető állást foglalt el. A csendőrszervező felszólította a népet, hogy békésen oszlong el. A csendőrök, miután a nép nem engedelmessé vált, levegőbe lőttek, ezután pedig a népet szurony-szegezve kergették szét. Egy *Jurik* Ignác nevű földműves a csendőrök szuronyai megsebesítettek. Miután a községben ezen eset óta az izgatottság nem csillapodott, a főszolgabíró 25 csendőrt rendelt ki. A pozsonyi ügyészség a tüntetés rendezői ellen megindította a büntető eljárást.

Ingeny megtekinthető és a vásárlásra nem kötelező *Suehla* János turóczi szentmártoni kárpitos ez butorraktáros valódi mahagóni hálószoba- és pallisander ebédő-butorokból, továbbá saját készített masszív szoba- és konyhabutorokból stb. sfb. berendezett rak-tára, mely — az árakra való tekintettel is — versenyképesé lett bármely nagyvárosi hasonló tüzlettel szemben.

Hamisított tej. Ruttkai tudósítónk írja, hogy az előjáróság több magánfél panasz folytán hivatalos tejevizsgálatot rendelt el, mely alkalommal megállapította, hogy a piacra kerülő tej legnagyobb része hamis. Ez okból nagyobb mennyiségű tejet el is kobozolt s azt megsemmisítette. Jó volna, ha nálunk a piacra kerülő gyümölcssel hasonlóképp járna el a helyi hatóság, mert bizony igen sok érdeken gyümölcs kerül közfogyasztásra, mely a város egészségügyét teljesen veszélyezteti.

Az új szeszdátörvény folytán úgy mint minden szesz ára, a világhírt *Brazai* sóborszesz ára is drágább lesz már szeptember hó 1-étől kezdődőleg. Azért mindenki saját érdekében cselekszik, ha szükségletét még e hó folyamán, szeptember elseje előtt szerzi be. A *Brazai* sóborszesz — mint ismeretes — mindenütt kapható.

Kitűnő anyagokból készült
olcsó
sírkövek
kaphatók
STEINER LAJOS
Árutügykészség
Turóczi szentmárton.
Javitások és elvált sírkövelérek kijavitának.
Levélbeli megívrásra jövök!

ISKOLAI ÜGYEK.

Iskolai hírdetés. A turóczi szentmártoni áll. polg. fiu- és leány-, valamint felső kereskedelmi iskolában a beiratásokat szeptember hó 1., 2. és 3-án tartjuk meg, még pedig mindennap d. e. 8—12-ig, d. u. 2—4 óráig. A polg. fiúiskolába szeptember hó 1-én d. e. 8—12-ig kizárólag csak a turóczi szentmártoni lakosok gyermekei iratkozhatnak be; miért is figyelmeztetjük a t. szülőket, hogy ez időt pontosan tartsák be, nehogy ellenkező esetben gyermekeik az iskolából kizoroljanak. Megelőzőleg augusztus 31-én d. e. 8 órakor

tartjuk a javító és pótló vizsgálatokat; szept. hó 4-én d. e. 8 órakor pedig a főlvételi, illetve tantervkülönbözeti vizsgálatokat. Szept. hó 5-én d. e. 8 órakor lesz a tanév ünneplés megnyitása; szeptember hó 7-én pedig a rendes tanítások kezdődnek. Turócszentmárton, 1908. augusztus hó 28-án. Boldis Ignác, igazgató.

Bolratások. A turócszentmártoni állami elemi iskolában és az I. sz. kisdödövban, valamint a jahodniki áll. elemi iskolában az 1908—1909. tanévi beiratások f. évi szeptember hó 1., 2. és 3-án délelőtt 8—12-ig és délután 2—4-ig, az áll. elemi iskola IV. osztályu tantermében lesznek megtartva. A II. számú kisdödövban (Kunay házában) a beiratás szintén a fentjelzett napokon tartatik meg. Ezen intézetek bármelyikébe először beiratkozó gyermek születési bizonyítványt (melyet az anyakönyvvezető és céla díjtalanul állít ki) s ha másutt jártak iskolába, bizonyítványt tartoznak bemutatni. Tandij az elemi iskolában évi 4 korona, a kisdödövban 8 korona. Felvételi díj az elemi iskolában 80 fill. az övóban 1 kor. Szegény szülők gyermekei a tandijfizetés alól felmentetnek s ingyen tankönyveket is kapnak. A beiratásnál minden gyermek sztlőjével, illetve helyettesével tartozik megjelenni.

Hivatalos rész.

1033 sz. Turóc vármegye kir. tanfelügyelősege.
1908.

Valamennyi iskolai tanító, illetve igazgató-tanítóknak.

Az állatvédelemnek eredményes felkarolása eszik az ifjuság nevelésével érhető el. E végből az Országos Allatvédő Egyesület az 1905/6-ik „Gyermek Naptárában“ felhívást intézett a tanuló ifjusághoz állatvédő egyesületek alakítására. Ezen egyesületek alapjául az a fogadalom volt kijelölve, hogy az illető gyermek az állatokat nem bántalmazza, nem üldözi a madárfészkeket és a tojásokat el nem szedi, el nem pusztítja és hogy ezeket nemcsak maga vallja, hanem rajta lesz, hogy mások is így cselekedjenek. Hogy pedig különösen a madárvédelem a tanuló ifjuság körében az egész országban egységesen szerveztessék, a nevezett Egyesület mozgalmat indított egy Országos Madárvédő Ifjusági Liga létrejötte érdekében, melynek szervezete minden alakíságot mellőz, azaz a beltügymiszter ur engedélyével eltekint minden alapszabályszerű vagy egyesületi alapon való szervezkedéstől és a Madárvédő Liga tagjait fogadalom alapján arra kötelezi, hogy az állatokat, kivált pedig a madarakat megvédelmezik. A fogadalomról minden fogadalmat tett tanuló egy nyomtatott szövegű lapot és egy jelvényt kap. A nyomtatvány egyik lapja a fogadalom szövegét, másik lapja pedig az illetőnek a ligába történő felvételét igazolja. Az izlésesen kiállított nyomtatvány az O. Á. E. (Budapest, IX., Ernő-utca 11—13.) az érdeklődő tanítóknak, tanítónőknak díjmentesen bocsátja rendelkezésére, ellenben a jelvényekért tömeges megrendelésnél darabonként 10 fillér fizetendő. Miután különös súlyt helyezek arra, hogy a Madarak és Fák napja a gyakorlati életben a lehető legszebb erkölcsi és anyagi eredményeket hozza létre,

ami csak úgy lehetséges, ha a gyermekek az állatok iránt való szeretetnek erkölcsi súlyáról az állatok kínzásával járó kegyetlenkedés gytlőletességéről a madarak közgazdasági értékéről, azok kímélésének és megvédésének szükségéről meggyőzetnek, felhívom a tanítókat a szóban forgó Liga megalakítására. Annak eredményéről pedig iskolalátogatásaim alkalmával fogok szerezni meggyőződést.

Turócszentmárton, 1908. augusztus 26.

Dr. Künsztler Károly, s. k.
kir. tanfelügyelő.

Nyilttér.

(E rovatban közöltékért nem felelős a szerkesztő.)

Vadászati bérlet.

A kisselmeci uradalom a Turócszentmárton község határában fekvő 543 kat. holdnyi területre kiterjedő vadászati jogot a **folgyó évi szeptember hó 20-án délután 3 órakor** Kisselmecen, az uradalmi erdőhivatal helyiségében megtartandó árverésen bérbeadja. Kikiáltási ár 80 korona.

Kisselmeci uradalmi erdőhivatal.

1—2 diák

teljes ellátásra felvétetik jobb izraelita családnál.

Cim e lap kiadóhivatalában.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban

mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, eszik

Schieht szarvasszappannával

tisztítunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mosóereje rendkívül, szavatolt tiszta és ment minden káros koverektől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott is, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségesetetik.

KÖZGAZDASÁG.

Az ipar fejlődése hazánkban.

III.

Vesztünk néhány pillantást az ujkor általános iparának fejlődésére. Tudjuk, hogy az újabb korban a nemzetek ugy politikailag, mint társadalmilag a legnagyobb változásokon mentek keresztül. Hogy mik idézték e változásokat, arról most ne szóljunk, de hogy e változások az iparra nagy behatással voltak, az tény s azt mindenki láthatja, ha végig tekint mai helyzetünkön, társadalmi életünkön. A céhrendszer még sokáig fentartotta magát s őszintén szólva, azok sokszor káros hatással voltak az iparra nézve.

Annymra mentek szigorú törvényekkel, hogy még a mesterek számát is meghatározták s így bármily kitűnő tehetséggel volt némely ember felruházva, mesterré csak ugy lehetett, ha valamely mester meghalt. Némely céhek-nél szokásban volt az idegen legényeket fel nem fogadni, valamint a magukénak a vándorlást megtiltani. S ezáltal a legények nem képezhettek ki teljesen magukat. A legények tisztán a mesterek önkényétől függtek, csaknem olyanok voltak, mint a rabszolgák. Még rosszabb sorsuk volt az iparostanulóknak. Ezek legtöbbször felszabadultak anélkül, hogy mesterségükhöz értettek volna. Angolország volt az első, amely szigorú törvények által meghatározta a mester, legény vagy inas jogait. Törvény által kényszerítették a mestert arra, hogy a tanoncot sem nélküle házi dologra ne foghassa, hanem igyekezzék öt mesterségében kiképezni. Nagyobb lendület a kézműipar akkor vett, midőn az ipar iránt a nagy társadalom is érdeklődni kezdett, midőn oly egyesületek alakultak, amelyeknek célja az iparosoztályu miveltésének emelése volt. Ez egyesületek létesítették az első iparos iskolákat. Később, midőn a miveltéség mindinkább terjedni kezdett, az iparosoztályban nagy változás állott be, amennyiben a kisipart felváltotta a nagyipar. Majd, midőn a találmányok száma szaporodott, a gyáripár kezdett uralkodni, amely aminő üdvös, sok tekintetben káros hatása is a kisiparosra.

Hazánkban az ipar az újabb időkben sok vesztély fenyegette, mivel Magyar hazánk a folytonos háboruszkodásnak volt színhelye. Majd 300 évig a törökjárom alatt nyögöttünk, midőn pedig ez kivonult, akkor meg magyar magyar ellen tört!

De az isten ekkor is megvédte zsege iparunkat, mert a véres csaták leginkább a sik helyeken vívattak, az iparosok pedig legnagyobb számban Felsőmagyarországban és általában a hegyesebb vidékeken laktak s így iparukat háborithatlanul tizhették tovább. Sokkal nagyobb csapást mért a kormány az iparosoztályra szerencsétlen vámpolitikája által. Ez csaknem teljesen elbirtotta az erőket. Növelte a bajt a céheknek tulságos nagy hatalma. Az idegen származásuak kizárták keblükből a magyarokat, valamint a más nemzetiségbeli idegeneket is. A városok is hálátlanul viselték magukat, mert az általános zavart arra használták fel, hogy saját hatalmukat növeljék. Így pl. Kassa város Rudolf király által 28 falunak volt birtokában. Az ipar terén haladást csak azon ipar-

ágakban látunk, melyek az idők harci szükségleteinek megfeleltek.

Igy pl. a késmárkiaktól azt mondják, hogy a löcsiek ellen olyan tűzcs golyókat találtak fel, amelyeknek tűzét nem lehetett eloltani. Az ágyuk a városok tulajdonát képezték és sok helyen maguk a polgárok öntötték. A magyarok is foglalkoztak ezzel. Orbánnak hívták azt, ki amaz óriási ágyukat öntötte, melyeknek segítségével II. Mohamed Konstantinápolyt bevette 1453-ban május 29-én.

ckl.

Szerkesztésért felelős: Dugovich Titus.
Helyettes szerkesztő: Boldizsár Boldizsár.
Kiadótulajdonos: Moszkóci Ferencné.

1908. évi 2862.

Tölgyfaeladási hirdetmény.

A zsarnóczai m. kir. erdőhivatal (Bars-megye) tanácstermében az **1908. évi október 12. napján délelőtti 10 és fél órakor** nyilvános írásbeli versenytárgyalás után eladásra kerül tővön az erdőben:

1. a selmecbányai m. kir. erdőgondnokság „D” gazdasági osztály II. vágássorozat, 10. tag 23. erdőrésztében 3360 darab tölgyfa, 671 drb cserfa és 913 drb bükk- és gyertyánfa 27443 korona 68 fillér kikiáltási árral;

2. a selmecbányai m. kir. erdőgondnokság „A” gazdasági osztály, I. vágássorozat, 1 tag, 8/b. erdőrésztében 320 darab tölgyfa és 17 bükk- és gyertyánfa 16648 kor. 04 fillér kikiáltási árral;

3. a selmecbányai m. kir. erdőgondnokság „B” gazdasági osztály IV. vágássorozat, 19. tag 1., 2. 3/ab. és 4/ab. erdőrésztében 274 drb tölgy, 18 drb szil és juhar, 262 drb bükk, gyertyán, berkenye és a geletneki m. kir. erdőgondnokság „C” gazdasági osztály I. vágássorozat, 1. tag 7. részletében 315 db tölgyfa, 23 drb bükk, gyertyán és berkenye 22038 korona 44 fillér kikiáltási árral.

Versenyzők felhivatnak, hogy szabályszerűen kiállított és 1 koronás bélyeggel ellátott és 1 koronás bélyeggel ellátott, valamint a kikiáltási ár 10%-ának megfelelő bánatpénzzel felszerelt zárt írásbeli ajánlatokat, melyek a jelen hirdetmény minden egyes tételére külön-külön borítékba zárva és kívül mindenikének borítékán az értékesítési tárgy, melyre az ajánlat vonatkozik, megjelölendő, legkésőbbben a versenytárgyalásra kitűzött óráig annál is inkább nyújtsák be az alulírott m. kir. erdőhivatalhoz, mert a későbbben beérkező ajánlatok, valamint általában távirati vagy utóajánlatok figyelembe nem vétetnek és felbontatlanul visszautasítatnak.

Az ajánlatnak tartalmaznia kell ezenkívül ajánlattevő azon határozott kijelentését is, hogy az általános és részletes árverési és szerződési feltételeket ismeri s ezeknek magától feltétlenül aláveti.

A feltételek az erdőhivatalnál ez évi szeptember hó 1-től kezdődőleg a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Zsarnóczán, 1908. évi augusztus hóban.

M. kir. erdőhivatal.

KALOGÉN

BRAZAY SÓSBORSZESZ
FOGKRÉM és SZÁJVIZ *

Csak az ily cégtáblával jelzett üzletekben lesznek eredeti SINGER-féle varrógépek elárulva!

Figyelem! A másból vásárolt „Singer s varrógép” utánzata csak az eredeti SINGER-féle varrógépnek!

SINGER Co. varrógép r.t.
Turócszentmárton, Fő-utca 138.

Vadon termő, hegyi gyümölcsből készült, legfinomabb zamatu

málnaszörpöt

5 kilós bádogdobozokban 7 koronáért bérmentve szállít **Gazdik János** gyógyszerész Kőrmöcsbányán.

Szavatóriumi levélpapíros kapható **MOSKOCZI FERENCNE**

könyv- és papirkereskedésében

☐ **TURÓCSZENTMARTON.** ☐

Ára 2 korona 40 fillér és 3 korona.

555/1908. kb. sz.

Hirdetmény.

A kereskedelemügyi m. kir. minister ur 62788/1908. sz. leirata a Schule Lajos szucsányi téglagyáros által Szucsány község határában tervezett lőüzemű iparvasut céljára szükséges földterületekre vonatkozó kisajátítási eljárás elrendelése és ezen vasut megépítésének engedélyezése tárgyában.

Határozat:

A vármegye közigazgatási bizottsága ezen miniszteri leiratot hiteles másolatban az érdekelt felekkel közöltetni rendeli azzal, hogy az ezen leirattal építeni engedélyezett iparvasut használatba vétele csak a közigazgatási bizottságnak a kereskedelemügyi m. kir. minister ur ügykörét érintő hatásköréről szóló 1528/1876. számú utasítás 10. §-a, illetve az 1891. évi 74522. számú keresk. min. rendelet értelmében a vármegye közigazgatási bizottsági által megejtendő műtanrendőri bejárás alapján lesz engedélyezendő.

Egyidejűleg — tekintettel arra, hogy a kereskedelemügyi mk. minister ur fenti 62788/1908. számú leiratával Schule Lajos szucsányi téglagyáros kérelmére, az utóbb nevezett által iparvasutja céljára szükségelt földterületekre vonatkozó kisajátítási jognak az 1907. évi III. t.-c. 8. §-a és az ezen törvény I. fejezetének végrehajtása tárgyában 1907. évi 55800. sz. alatt kiadott utasítás 69. §-a alapján való engedélyezése mellett az imént említett és a kisajátítási tervben s összeírásban részletesen körülírt területekre vonatkozólag az 1881. évi XLI. t.-c. 32. §-a alapján a kisajátítási eljárást is elrendelte — a vármegye közigazgatási bizottsága ezen kisajátítási eljárásnak a kisajátításról szóló törvény 33—40. §-ai értelmében leendő fogantatására Beniczky Kálmán alispán elnöklele alatt Cserei Emil és Borbély Kálmán közigazgatási bizottsági tagokból, valamint Csepesányi Sándor vm. tb. főjegyzőből álló bizottságot küldi ki; a bizottsági eljárás határidejéül a szucsányi körjegyző hivatal-helyiségébe folyó **1908. évi szeptember hó 16. napjának délelőtti 9 óráját** tűzi ki s arra az érdekelt feleket ezenel meghívja.

A bizottság ezen kiküldetéséről és az eljárás idejéről s helyéről Szucsány község előljáróságát a kisajátítási terv és összeírásban, valamint a jelen hirdetmény megfelelő számú példányának megküldése mellett azon meghagyással értesíti, hogy a tervrajzot és az összeírást, valamint a jelen hirdetményt Szucsány község határában az eljárást megelőzőleg legalább 15 napig közzé kell tenni s erről és az eljárás idejéről s helyéről az érdekelt feleket: a kérelmezőt és a kisajátítást szenvedőket szokásos módon értesítse s nekik a jelen határozatot tévív mellett kézbesítse.

A vármegye közigazgatási bizottsága — annak kiemelése mellett, hogy a kiküldött bizottság a kisajátítási terv felett akkor is érdemileg határoz, ha az érdekelték közül senki sem jelen meg — mindazokat, akik a szóban forgó kisajátítás által bármely tekintetben érdekelve vannak, a kitűzött tárgyalásra a vármegye hivatalos lapjában 1-szer és a Felvidéki Híradó c. lapban 3-szor közzéteendő hirdetmény útján is meginvja s evégből ezen hirdetményt ezen lapokban egy, illetve háromszor közzéteetni rendeli.

Kelt Turócs vármegye közigazgatási bizottságának Turócszentmártonban, 1908. évi augusztus hó 12-én tartott üléséből.

Justh, s. k.
főispán, elnök.

Wix Miksa

fűszer- és csemegekereskedése

Turócszentmárton.

Élelmi szerek és szeszes italok raktára. Nagy választék ajándék-tárgyakban.

Üvegezési vállalat!

NOXIN

A LEGJOBB CIPŐ-KRÉM

A szabadalm. KULCSSAL

Minden jobb üzletben kapható. Hochsinger Testvérek Budapest.

Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Héda B.

fűszer-, csemege- és gyümölcskereskedése

Turócszentmártonban.

Naponta frissen érkező, legfinomabb gyümölcsök! Breznói, árvai és lipói ostyepka-sajtok! Fürth- és Heller-féle cukorkák! Koestlin-féle piskóták és teasütemények!

Postai kiszolgálás a legpontosabban eszközöltetik.

Kávé nagy raktár.

Haltenberger Béla

Kassa

ruhafestő, vegytisztító és gőzmosó gyárainak képviselője:

Reisz Lipótnál, Turócszentmárton.

Nagy választék női kalapokban.

KÖHÖGÉS.

A ki

egészségét szereti meg is óvja. 5245 hit. bizonylat tanuskodik arról, hogy

a KAISER-féle

mellkaramella 3 fenyővel kitűnő hatású, orvosiilag kipróbálva. Köhögés, rekedtség, katarus, elnyálkásodás, gégekatarrus, hörg- és gőrszurut esetén. Csomagja 20 és 40 fillér. Doboz 80 fillér. Kapható Burda János özvegyénél Szucsányban.

LEOPOLD GYULA

GARVENS-SZIVATTYUK

rendkívül olcsók, csak elsőrendű minőség.

Kérjen határozottan: Garvens-szivattyut

Garvens-művek, WIEN XX/2.

Levelezés magyarul és németül. Árjegyzék ingyen és bérmentve.

TYUKSZEMHALAL

Ára 70 fillér.

A legjobb és legerősebb sósborszesz az

ERŐ SÓSBORSZESZ

Ára 2 K, 1 K és 80 fillér.

Postán szállítja utánvét mellett a KOSMOS vegyszeres és kémiai laboratórium. GYŐR, BAROSS-UT.

Csemege-konzervek

BARTA-féle erdei gyümölcskonzervek, kék, sárga, gomba-, bus- és fűszékonzervek, szemes borórikai, - legfinomabb minőségben szállít - eltekintve a fűszereket közvetlenül is a

BÉLHURUT

(hasmenés), gromorgóca legjobb gyógyászati BARTA-féle fokozott áfonya- és őreggyökér- és kaphaló gyógyászati készítményekkel közvetlenül is a

Felkai Konzervgyár, Barta József Felha (Szepesmegye). - Kérjen árjegyzéket!

TOKAJI CHINA-VASBOR.

Rendkívül kellemes ízű, erősítő, tisztítja a vért. Kis Öveg 4 K 20 kor. Nagy Öveg 8 kor. Kapható győgytárakban. Postán küldi: KÖRÖM-GYÓGYSZERTÁR Budapest, Káivis-ter.

PLATSCHEK VILMOS

ellamert legolcsóbb, legzolidabb FÉRFI- és GYERMEK-ruha áruháza Budapest, IV., Központi Városház. (Károly-körút).

hínyképesszű és festészet-ütemében BUDAPEST, VII., BAKÓZ-ÚT 30. készülnék csak elsőrendű művészi kivitelben fényképnagyítások, aquarell- és olajfestmények. Másolások selgemma, báronyra, fára, elefántcsontra stb. Bross, fogékek, tó stb., apró üvegfestményekkel. Porcellánba épített fényképek sírkövekre stb. Mirel küldék ingyen és bérmentve árjegyzéket?

szerecsseje paratlan! Vasárnapunk osztály. sorsjegyet csakis BOGDANY S. fávárosi sorsjegytára 1-4-nál BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 20.

BOGDANY szerencseje paratlan!

Vasárnapunk osztály. sorsjegyet csakis BOGDANY S.

fávárosi sorsjegytára 1-4-nál BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 20.

BUDAPEST, KÁROLY KÖRÚT 20.

Doboz 2 kor. Postai szelvényű. FERBER GALAMB-gyógyszertár BUDAPEST, HUNGÁRIA-KÖRÚT 33 Kapható minden győgytárban és drogeriában.

FICHTENIN

Legjobb, szabadalmilag védett szer, mely mindenfajta fűgét a lakásban ép úgy, mint mindennemű bernyót, vérs- és leveletettőt és egyéb kórt és vatoményben kártékony állatkákat és azok petéit azonnal megöli.

Legmegbízhatóbb védelem szenny és darázs ellen. Használati utasítás szerinti való eljárás mellett biztosított a feltétel eredményt.

Vesztékképesítő Magyarországi részvény: DIAMANT és VADAS Budapest, VII., Damjanich-ut. 36. - Telefon 21-51

DR. KOVÁCS KÉZPÁSZTÁJA

8 nap alatti biztosítást. Tegélye K 1-20

Dr. KOVÁCS győgytára Budapest, Gyár-utca 17. „Toilet-tükök” ingyen.

Melyik vendéglőben étkezik Budapesten? Schuller Kaszinó-éttermében VI., ANDRÁSSY-UT 39. sz. Elsőrendű konyha! Naponta zene-estély!

Ha fáj a feje használijon azonnal

Beretvás-MIGRAIN-psztillát, mely 5 perc alatt minden fejfájást megszüntet.

1 doboz 1 kor. 80 fillér. Minden győgytárban és drogeriában kapható. Fővárosi BERETVÁS TAMÁS győgytár-üzemeltető KISPEST, Rákóczi-utca 2

Dr. KOVÁCS J. hemopatiai rendelő-intézet. tölthet betegágyban szenvedők számára Budapest, Váci-körút 18. sz.

KATZER

Széliadás: Simon Pál Budapest, VI., Váci-körút 26. sz. 100 szoba 230 K-ál felebb, tisztáltsá- pal és villanyvilágítással együtt. Fürdő- népes kávéháza, étterem. Villamos vasút megállóhely az órára pályaudvarok és hálok felé.

Szörmeáruul előrangusok és az egész világon ott vannak terjedve. Első és legnagyobb molnárt ellátó védő részv. társ.

Első és legnagyobb molnárt ellátó védő részv. társ.